СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ   РІК XXX.   Ч. 276.   Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 27. падолиста, 1922.   VOL. XXX.   No. 276.   Jersey City, N. J., Monday, November 27, 1922.   THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗМІНИ В ІМІҐРАЦІЙНІМ ЗАКОНІ

ВАШИНҐТОН, 24. падолиста. — Конґресмен Джансон з вашінґтонського стейту, голова іміґраційного комітету в палаті послів, видав публичну заяву про свої погляди на іміґраційні закони та проекти.

В тій заяві висказується він загально за тим, що обовязуючий тепер закон про квоту іміґрантів треба якось змінити. Однак він не заявляється ні за одною запроектованою зміною. Специяльнож він збиває тих, що ведуть аґітацію за повним знесеннєм сього закона, кажучи, що такий клич може виходити лишень від тих, що хочуть заробляти на дешевих робітниках. На його думку, арґумент, що недостача іміґрантів має бути причиною, приміром, високих цін на мужеське одінне є нестійним, бо сі ціни мали викликати якісь, конґресменом Джонсоном близче неозначені, маніпуляції кравецької юнії „Амалгамейтид Кловдінґ Веркерс оф Америка".

Одинокий проект, за котрим Джансон заявився без застережень, се проект закона, щоби половина іміґрантів до Злучених Держав їхала на американських кораблях.

УРЯД ЗААЛЯРМОВАНИЙ НАРУШУВАННЄМ ПРОГИБІЦІЙНОГО ЗАКОНА

ВАШИНҐТОН, 24. падолиста. — Ціле майже сьоготижневе засіданнє кабінету Гардинґа, що відбулося нині, було посвячене справі нарушування іміґраційного закона.

Поставленнє сеї справи на порядок дня нарад кабінету викликали одержані з усіх усюдів рапорти про загальне нарушуваннє прогибіційного закона. Сі нарушування мали приняти послідними часами просто застрашаючі розміри. На основі звітів кабінет прийшов до переконання, що коли сьому в якийнебудь спосіб не зарадиться, то з того готово вийти величезна шкода для американського народа, бо загальне свідоме нарушуваннє закона може підорвати до краю моральні основи народа. Очивидно, є два способи зарадити сьому: один заострити виконуваннє закона Волстеда; другий, завести законодатною дорогою якісь полекші в виконуванню закона. В конґресі вже внесено цілий ряд петицій, домагаючихся полекшення прогибіційного закона, але поки конґрес такої полекші не ухвалив, уряд не може зробити нічого иничого, лишень приказати ще острійше переслідувати тих, що закон перетсупають.

Були також проекти, щоби президент Злучених Держав віднісся в тій справі до цілого народа з проклямацією. Кабінет ще не ухвалив нічого.

АҐІТАЦІЯ КЛЄМАНСА

БОСТОН, 24. падолиста. — Бувший французький премієр Клємансо виголосив тут ще одну політичну промову, і підчас неї заявився виразно за тим, аби Злучені Держави станули по стороні аліянтів підчас розбирання ними близько-азійських справ на конференції в Лозані. Він упевняв, що коли Єнкі попросить о крісло на конференції, аліянти дадуть фотель.

Як звичайно, він обороняв Францію перед закидом мілітаризму.

Президент Гардинґ уповажнив свого секретаря до публичної заяви, що президент здержиться від всяких уваг про бесіди, виголошувані Клємансом по містах Злучених Держав.

Дж. Деніелс, бувший міністер фльоти в кабінеті Вилсона, підчас своєї промови в одній церкві в Нюарку, назвав скандалом, що американський уряд не привитав Клеманса офіціяльно.

ҐРІЗЬБА СТРАЙКУ В БУДІВЕЛЬНІМ ПРОМИСЛІ

НЮ ЙОРК, 24. падолиста. — Боротьба межи юнійними мурарами та підприємцями, що якийсь час тому вже була близька полагодження, вже знов заострилася, бо всі будівельні підприємці в цілім Ню Йорку станули по стороні тих підприємців, що загрозили всім юнійним мурарам викиненнєм з роботи, якщо вони до понеділка не відкличуть заряджених досі страйків.

НОВІ ПОЗВИ ПРОТИ ВОЄННИХ ОБМАНЦІВ

ВАШИНҐТОН, 24. падолиста. — На припорученнє ґенерального прокуратора (міністра судівництва) Доґерті урядники почали нині цілий ряд процесів проти ріжних воєнних обманців, що використовували війну для обманчивого збогачення.

Межи сими процесами є ряд позвів проти будівничих таборів для війска; сі одні позви мають за предмет суму 30 міліонів долярів.

ДЕБАТА НАД ЗАКОНОМ ПРО КОРАБЕЛЬНІ СУБСИДІЇ

ВАШИНҐТОН, 24. падолиста. — Велику частину нинішних нарад обох палат конґресу посвячено дебаті над корабельним законопроектом.

Деякі републиканці заявилися проти закона, а зате один демократ казав, що буде голосувати за ним.

ХОЧУТЬ ЗНОВ ВИКИНУТИ БЕРҐЕРА З КОНҐРЕСУ

ВАШИНҐТОН, 23. падолиста. — Кількох конґресменів висказалося на поновленнєм викинення соціялістичного конґресу. Домагаються вони формального голосування конґресу над сею справою, заявляючи, що дві третини голосів повинни заявитися за Берґером, коли він має бути допущений тепер мимо попереднього викинення.

Берґер вніс до президента Гардинґа просьбу о випущенне політичних вязників з федеральних вязниць.

СИН ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ЗЛОЧИНУ ЗА КОТРИЙ БАТЬКО СТОЇТЬ ПЕРЕД СУДОМ

В Ню Йорку відбувається тепер розправа проти італіянського іміґранта Вінкенітія Паноне, обжалованого за вбиттє другого Італійця Сальфаторе Тріюмфо. Межи свідками, покликаними прокураторією, був також син обвиненого Олександер. Сей підчас своїх зізнань заперечив всяку вину батька, заявляючи, що се він самий забив Трімфа виступаючи у власній обороні.

БУДУТЬ ПОЗИВАТИ УРЯД О ЗВОРОТ ГОРІВКИ

Властителі канадійського корабля „Гаф Муна", котрий недавно тому спіймали американські прогибіційні власти за перевіз горівки, та пива, але котрий відтак мусіли випустити, бо спіймали його поза тримилевим прибережним поясом, віднеслися до анґлійської амбасади в Вашінґтоні, щоби вона зажадала від американського уряду звороту одної скринки горівки та кількох скринок пива, котрі мали пропасти з корабля в часі, як корабель був в посіданню американських прогибіційних урядників.

6.000 ФУНТІВ БАНКНОТІВ ДЕННО

Гора паперового гроша, в Німеччині росте кождого дня о 13,000 кільоґрамів або близько 6,000 фунтів. Іншими словами, Німеччина уживає денно 6,000 фунтів паперу на друкованнє банкнотів. Сі гроші друкується в многих державних друкарнях по цілій Німеччині, бо жадна одна друкарня не могла-б тільки гроша видрукувати.

УСПІХИ МАЛЯРКИ МАРІЙКИ ДОЛЬНИЦЬКОЇ В АМЕРИЦІ

У часописи „The Minneapolis Journal" з 9. цвітня, 1922, помістила слідуючу статтю під заголовком „Ukrainian Girl Artist Wins" („Українська дівчина, артистка здобуває славу):

„Рік тому приїхала з Відня молода українська малярка і не вміла ні слова по англійськи, а нині вступила вже на дорогу артистичної карієри і є тепер предметом поважного інтересу артистичних кругів Мінеаполісу, які захоплені якостю її малюнків, рисунків та емалій, виставлених тепер в Brandstreet Co. Артисткою сею є п-на Марія Софія Дольницька, дочка радника з Відня, яка рік тому приїхала до своєї сестри, а після її перенесення відси, замешкала в „Settlement House", де їй віддано на робітню дві кімнати.

Коли принесено праці панни Дольницької до оцінки до Brandstreet, директор Рубенс заінтересувався розвитком її штуки і зарядив виставу її праць в галерії Brandstreet. Директор Рубенс каже, нам що виставу відвідує численна публика та захоплюється творами сеї дівчини.

Найбільше одушевляється п. Рубенс її працями в емалії. Емалію студіювала вона у Відні в Kunstgewerbeschule. Сі емалії незвичайно ориґінальні і скінчені по формі — як каже п. Рубенс, вона потрафила виявити свою артистичну вартість крізь призму емалії, що є ориґінальним здобутком в штуці. Її форма ріжниться рішучо від звичайної форми емалії.

Русинки п-ни Дольницкої тішаться признаннєм задля їх великої сили, певности і точности. Деякі пастелі, включаючи автопортрет артистки, рішучо небуденні. А в її малюнках що чарують своєю інтересностю, проявляється характеристика і суть старого світа — європейської культури.

Виставка обіймає около 30 пастель і малюнків та 15 емалій. П-ну Дольницьку запрошено прислати свої праці на річну виставу мистецького товариства стейту Minneapolis, яка відбудеться в St. Paul.

Крім сеї статейки був у згаданім дневнику також портрет нашої молодої артистки.

ХОЧУТЬ ЗНЕСТИ КАНЗАСЬКИЙ ПРОМИСЛОВИЙ СУД

Ново-вибраний ґубернатор стейту Канзас дав урочисте приреченне, що він скасує промисловий суд, що був причиною великих клопотів для робітничих орґанзацій.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ПРОЦЕС

Стейтова прокураторія в Шікаго приготовляє процес проти одної шікаґовської Польки, пані Клімекової, котру думають обвинити за отроєннє її третого мужа, в котрого тілі найдено велику скількість отруї.

Свідки, сусідки пані Клімекової, росповідають цікаві річи про обжаловану. Кажуть вони, що пані Клімекова ще на кілька днів перед смертю свого мужа купила для нього трумну, заявлюючи, що її трафилося купити її дешево. Коли муж захорів та вмирав, вона сиділа коло його ліжка та преспокійно в світі вишивала.

Урядники прокураторії говорять також, що уряд відай прикаже викопати тіла двох перших мужів пані Клімекової, бо вони теж вмерли серед підозрілий обявів.

ПІЯТИКА СЕРЕД СТУДЕНТІВ

Студентська рада Лафаєтської колеґії в Істоні, Па., почала кампанію проти піятики серед студентів. Самі студенти заявляють, що вони будуть старатися о викиненнє зі школи всіх, що запиваються.

СОВЄТСЬКИЙ ОРДЕР

Противники большевиків засміються, а перереконані консеквентні комуністи і соціялісти зажуряться, що російська совєтська република зачала надавати ордери. Найрадикальнійша република у світі тепер надає ту пусту дурницю (ордер), котру в соціялістичних кругах пятнувалось яко буржуазну видумку. Диплом, який большевики дають разом з ордером, подає до відома, що: „Центральний, всеросійський екзекутивний комітет комісарів, робітників, селян, козаків і салдатів надає товарищеви...., в признанню його виконання обовязку у боротьбі проти ворогів соціялістичної вітчини, відзнаку ордер червоного прапора, символ соціялістичної світової революції. Товарищеви... надано право носити сю відзнаку на грудях".

От і наші комуністи показують, що вони таксамо хорують на „буржуазні декорації" як і другі люди.

ГОЛОДІВКА НЕ ПОМАГАЄ НА ВІДЗИСКАННЯ ЛЮБОВИ

Пані Бритон, сковгеґенська фармерка з Мейн, що вийшла була на голодовий страйк, щоби відзискати назад любов свого мужа, що покинув її та вніс до суду позов за розвід, вже покинула страйк та почала їсти. Намовили її до сього сусіди, представивши її, що муж навіть вусом не веде на її страйк.

ВСІ УКРАЇНЦІ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ УСУНУЛИСЬ ГРОМАДНО ВІД ВИБОРІВ ДО ЛЯЦЬКОГО „СЕЙМУ" У ВАРШАВІ

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини. (Телеграма російського інформаційного бюра Рускальта), 12. падолиста. — Кромі кількасот слуг, котрих польські окупанти нагнали до голосовання при помочі війска, українське населеннє Східної Галичини не явилось до польських виборчих урн.

Одначе поляки у своїх лістах помістили кілька осіб, котрих представляють за „Українців". Се якийсь збіглець Туґаров, польський урядник з Варшави Ст. Кульчицький, Рупенський. В Калущині вибрали поляки своїми голосами „українського священика" (на пенсії) Ількова.

ІРЛЯНДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО СТРАТИЛО ПОМІЧНИКА ДЕ ВАЛЕРИ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 24. падолиста. — Нині розстріляно тут засудженого недавно на смерть за ношеннє оружя Ерскина Чайлдерса, першого помічника Де Валери і найзавзятійшого ворога конституції Ірляндської Вільної Держави.

НІМЕЧЧИНА ХОЧЕ МИРА

БЕРЛИН, 24. падолиста. — Новий німецький премієр у своїй першій промові висловив до цілої Европи й Америки отсю заяву:

Ми (Німці) хочемо, щоб увесь світ зрозумів і пізнав нашу чесність і добру волю. Европа може виздоровіти з ран лише тоді, як всі краї постановлять жити зі собою як мирні сусіди".

ЧІЧЕРІН ЩЕ ПОЇДЕ ДО ЛОЗАННИ

БЕРЛІН, 24. падолиста. — Російська делеґація на близкосхідну мирову конференцію в Лозанні поїде туди при кінці сього місяця під проводом большевицького міністра заграничних справ Григорія Чічеріна.

Чічерін має єобороняти інтереси Росії (?!?) при вирішенню справи Дарданельського проливу.

БОРОТЬБА ЗА РІВНОУПРАВНЕННЄ ЖЕНЩИН У ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ, 21. падолиста. — Нині упав у французькому сенаті законопроект про признаннє женщинам у Франції права голосовання, який вже передше приняла була французька палата послів. За законопроектом голосувало 156 послів, а проти 134 послів.

Провідниця руху французьких суфражеток, Марія Верон, хотіла по голосованню уладити в сенаті демонстрацію, але поліція її силою винесла з будинку.

РОСІЙСЬКІ МОНАРХІСТИ ВЖЕ МАЮТЬ ЦАРЯ

ПАРИЖ, 22. падолиста. — Найвисша рада російських монархістів в Парижі на своїй тайній 5-дневній нараді вибрала наслідником царського престола в Росії великого князя Миколу Миколаєвича, бувшого головного команданта російської армії.

Рівночасно рішено перенести осідок з Берліна до Парижа.

ПОМЕР БУВШИЙ ПРЕМІЄР ІТАЛІЇ

РИМ, столиця Італії, 22. падолиста. — Тут помер бувший італійський премієр барон Соніно, один з „великої пятки" на мировій конференції в Парижі.

БОЛГАРІЯ СУДИТЬ МІНІСТРІВ ПРИ ПОМОЧІ ЗАГАЛЬНОГО ГОЛОСОВАННЯ

СОФІЯ, столиця Болгарії, 21. падолиста. — Болгарське правительство підало під всенароднє голосованнє (референдум) питаннє, чи болгарське правительство з часу світової війни винне за втягненнє Болгарії до війни.

Голосованнє відбулося в минулу неділю, 19. с. м. Велика більшість народу, бо около 75% заявило, що воно винувате.

НА ЛЄНІНОВІ „НАУКОВІ ПРАЦІ" ПАПІР Є, АЛЕ НА БУКВАРІ ДЛЯ ДІТИЙ НЕМАЄ

РИГА, столиця Латвії, 22. падолиста. — Московський „совнарком" (совєт нарваних комісарів) постановив видати всі „твори" свого голови Миколи Лєніна (Володимира Іліча Улянова), які він за ціле своє життє написав. Всіх тих „творів" буде на 19 томів по 400 сторін, значить ціле виданнє буде обіймати 7,600 сторін.

Виданнє має небаром зачати друкуватись.

ЗАМІТКА. — Большевики раз-враз жалуються по світі, що не мають паперу і тому не друкують книжок для шкіл. Діти у школах не мають БУКВАРІВ; не можуть учитись читати і писати і на се немає у вельможних комісарів паперу; але на „наукові" праці господина голови „совнаркома" то мусить бути напір. Нема паперу на 70-сторінковий буквар, але на 7,600-сторінкову „працю" господина Леніна то є і мусить бути. А прецінь Ленін ще не вмер, аби так спішитись з виданнєм його писаний, а, впрочім, якби і вмер, так ще й посмерти можна би ті славетні твори видати.

Хиба може... вже совєти вмирають і „теорії", які поховані в тих 19 томах... А так, то треба спішитись, навіть коштом букварів і науки в народніх школах, бо скоро вже може бути запізно.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association. Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3. 1917. authorized July 31. 1918

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$

За кождку зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J

СВОБІДНА ІМІҐРАЦІЯ ТА ФАРМЕРИ.

Президент Американської Федерації Фармерських Бюр, яка має дуже великий вплив серед американських фармерів, видав з приводу отворення нової сесії американського конґресу публичну заяву в справі іміґрації, в котрій в інтересі фармерів виступає проти обмеження іміґрації.

Виказує він, що обмеження іміґрації мало фатальні наслідки для американського рільництва. Через обмеження іміґрації фізична праця в містах подорожіла; притягнені більшими зарібками фармерські робітники почали переноситися зі села до міста; на фармах настала справдішна недостача робучих рук, яка тяжко відбилася на фармерській господарці.

Хоч сей арґумент підносить виключно інтерес фармерів, що наймають робітників для управи фарм, а нехтує зовсім інтерес самих фармерських робітників, то затє другий арґумент Фармерського Бюра підчеркує вже більше національну сторону цілої справи. Бюро саме звертає увагу Злучених Держав, що своїми обмеженнями іміґрації вони самої мандрівки народів не здержують. Обмеження іміґрації в Злучених Державах лишень відвертають филю іміґрації від берегів сього краю. Затамувати іміґрацію в другі краї такі обмеження ніяк не зможуть. Не дивлячися на обмеження, ухвалені в Вашінґтоні, іміґрація з Европи пливе чимраз сильнійшим потоком, лишень що не звертається головною струєю до Злучених Держав, а до других країв світа, головно до полудневої Америки. Виходять з сього великі шкоди для Злучених Держав, бо нові іміґранти в чужих краях заселюють безлюдні досі пустарі, управляють широкі неуправні досі лани, і своїми фармерськими продуктами засипають світовий ринок, роблячи прикру конкуренцію американському фармерови.

В той спосіб через іміґраційну політику уряду американський фармер тратить на два боки: з одного боку, наслідком недостачі робочих рук підноситься кошт фармерської управи; з другого, наслідком чужої конкуренції паде ціна на його продукти.

З тих причин американські фармери мають бути цілою масою за знесеннем обовязуючих тепер обмежень іміґрації.

„КРИВІ КАЧКИ" В СЕНАТІ.

Сенатор Каревей підніс в сенаті дуже цікаве питанне народного правління. Вніс він внесок, щоби відобрати право голосовання в конґресі всім тим, що при послідних виборах ставали перед народ за відновленнем свого мандату і його не дістали. Такі „криві качки", як називають в американськім політичнім жарґоні, малиби тратити право голосувати в усіх важних питаннях народної політики та остатися з правом голосовання лишень в менче важних, так званих рутиновиж питанях.

Арґументація проекту сенатора Каревея зовсім влучна. Він не признає права голосувати над важними народними справами тим сенаторам та конґресменам, яких народ за їх погляди в тих справах при послідних виборах відкинув. Для приміру звертає він увагу на питанне допомоги для корабельних фірм. Власне неодин з прихильників сьої субсидії ставав перед виборців свого округа з предложеннем своєї політики, і власне для сеї політики виборці його відкинули; такий кандидат вже не ввійде в слідуючий конґрес, що почне радити в грудни 1923. року, але до сього часу він може ще брати участь в надзвичайнім засіданню старого конґресу та голосувати в справі, в котрій народ уже заявився, і то голосувати проти виразної волі народа. З тої причини внесенне сенатора Каревея треба признати слушною критикою сього дивного парляментарного звичаю в Злучених Державах дозваляти по виборах нового на засіданне старого законодатного тіла.

Та хоча критика звичаю зовсім слушна, спосіб на зараджение лихови відай не зовсім удачний. Сенатор Каревей вибрав не конче підходячий спосіб, бо він відразу піднесе проти себе всіх прихильників та особистих приятелів „кривих качок", а до того заводить немале замішанне через робленне ріжниць межи справами народної політики та питаннями рутини. Гарну ціль, поставлену сенатором Каревейом, можна було осягнути далеко краще й лекше через запроектованне простого закона, забороняючого вкликувати старий конґрес після виборів нового. В усіх парляментарних країнах водиться так, що після виборів можна кликати до законодатної роботи лишень ново вибраних представників народа, і тому ті краї знають певно богато менче політичної корупції, як знають Злучені Держави. Такий закон повинні приняти і Злучені Держави й кождий край, який дорожить як святочю народним правліннем.

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК".

(Від власного кореспондента).

В часі, коли я від читання тих книжок, що були в шкільній бібліотеці, перейшов до читання найновійшої української літератури, а також політичних брошур, часописів і журналів, — було се в шкільнім році 1896/7, я був тоді в пятій ґімназіяльній клясі в Станиславові, — виходили два українські журнали у Львові: „Зоря" і „Життє і Слово".

„Зоря" — був се журнал літературно-науковий, з перевагою поезій, оповідань, повістий і з невеликим відділом літературної критики. Видавало „Зорю" „Наукове Товариство ім. Шевченка". Редактором був Василь Лукич; такий був літературний псевдонім Володимира Левицького, тоді нотаріяльного кандидата, пізнійше нотаря в Винниках коло Львова, який в ті часи проявляв дуже живу редакторсько-письменську діяльність й особливо як редактор „Зорі" положив на сім полі великі заслуги. Притягало до „Зорі" передовсім те, що там були твори майже всіх відомих письменників з Великої України.

„Життє і Слово" в той час притягало радше традицією, ніж дійсністю. Видавати сей журнал почав кілька літ перед тим гурток радикальних письменників під проводом Франка і при співробітництві Драгоманова. В перші роки був се солідний літературно-науковий місячник, який притягав авторітетом Франка, Драгоманова, а також статтями на політичні, суспільні, релігійні теми. Одначе недостача фондів спричинила, що „Життє і Слово" ставало що-раз менше і виходило що-раз рідше.

Тому для мене і для гуртка шкільних товаришів, які зачитувалися тими самими брошурами, часописами, журналами і книжками, було се справжне свято, коли при кінці 1897 р. появилася відомість, що „Наукове Товариство ім. Шевченка" починає з початком 1898 р. замість „Зорі" видавати великий місячний журнал „Літературно-Науковий Вістник", в якім зберуться всі визначнійші літературні сили цілої України. Особливу ж радість викликав склад редакційного комітету, в який входили: Іван Франко, Михайло Грушевський, Осип Маковей й Олександер Борковський.

Олександер Борковський, який останній (1897-ий) рік був редактором „Зорі", не був для нас відомим іменем. Аж пізнійше, коли я вже сам попав у письменники, довідався я, що він, хоч не був визначний письменник, був дуже визначний і заслужений громадянин.

Ввійшов він в склад редакційного комітету „Літературно-Наукового Вістника" як дотеперішний редактор „Зорі". Одначе швидко виступив з нього.

За те імена Франка, Грушевського й Маковея були тими світилами, що притягали до „Літературно-Наукового Вістника".

Покликанне Франка до редакційного комітету радувало тим, що ось його великий талант знаходить загальне признанне.

Грушевський, який перед чотирма роками прийшов з Київа на катедру історії в львівськім університеті, був тоді саме на дорозі до своєї пізнійшої слави.

А Маковей, молодий письменник, писав такі гарні поезії, оповідання й повісти (тоді вийшла його велика повість „Залісся"), що тільки жаль було, що він працює як редактор „Буковини", органу буковинських Українців, які вели тоді правительственну політику. Ми були настроєні радикально й раді були, що Маковей покидає „Буковину" й буде працювати в товаристві Франка і Грушевського.

Першої книжки „Літературно-Наукового Вістника" не могли діждатися. Треба додати, що тоді читанне українських книжок, часописів і журналів було для ученика польської ґімназії в Станиславові подвійним гріхом, бо не тільки в очах польської дирекції, але також з очах греко-католицького катехита-москвофіла, чоловіка в ґімназії дуже впливового, який, загалом беручи, робив богато добра українській молодіжи, але як на кого розізлився за українство, то був здібний також чимало пошкодити. Ми діставали „Літературно-Науковий Вістник", як і всю літературу, а „пост рест", на якийсь псевдонім і не могли діждатися, коли він нарешті прийде.

Перша книжка, солідний том на стокількадесять сторін, перейшла всі наші надії. Ми зачитувалися як евангелієм. Все видавалося — як найгарнійшим.

І так було з кождою дальшою книжкою, що місяця.

При кінці першого року істнування „Літературно-Наукового Вістника" припало два ювилеї: столітний ювилей „Енеїди" котляревського і 25-літний ювилей літературної діяльности Франка.

Оба ювилеї святкувалися рівночасно при кінці жовтня у Львові. Перший — як велике національне свято; другий — на тлі першого виглядав також дуже святочно, хоч в дійсности був тільки скромним святом молодшого покоління.

Сі свята мали для мене таку притягаючу силу, що я рішився опустити школу (товариші сказали, що я „хорий") і поїхав на зароблені лекціями скупі гроші до Львова.

В звязку з сими святами зустріла мене і взагалі наш станиславівський гурток молодіжи на сторінках „Літературно-Наукового Вістника" особлива честь. Ми післали на ювилей Франка довше привітне письмо, якого автором був я. Се письмо навів майже в цілости Маковей, описуючи в „Літературно-Науковім Вістнику" ювилей Франка.

В 1900 р. Маковей виступив з редакції „Літературно-Наукового Вістника" й поїхав на студії до Відня, а потім осів у Чернівцях на учительській посаді.

Його місце в редакційнім комітеті „Літературно-Наукового Вістника" заняв Волод. Гнатюк, тоді молодий письменник, відомий працями особливо з области етноґрафії й мови.

Минуло кілька років і я став (почавши від 1903 р.) постійним співробітником „Літературно-Наукового Вістника". Там містив я на протязі майже десяти років мої поважнійші політичні праці, переклади, огляди біжучої політики.

В 1905 р. „Наукове Товариство імени Шевченка" відступило видавництво „Літературно-Наукового Вістника" „Українсько-Руській Видавничій Спілці", в якій головними діячами були ті самі Грушевський, Франко і Гнатюк.

З початком 1907 р., коли в Росії після революції показалася можливість українського друкованого слова, Видавнича Спілка з ініціятиви Грушевського перенесла видавництво „Літературно-Наукового Вістника" до Київа. Там поволи на місце старих членів редакційного комітету і співробітників приходили нові; тільки Грушевський оставав усе душею журнала.

Так виходив „Літературно-Науковий Вістник" у Київі аж до вибуху світової війни. Тоді постигла його доля всеї української преси: заборона російського правительства.

З революцією 1917 року і відновою українського життя відновився й „Літературно-Науковий Вістник" і виходив хоч з перервами аж до часу, коли в січні 1919 р. Київ попав у руки московських большевиків.

• • •

Після трьох літ „Літературно-Науковий Вістник" знов воскрес. Почавши від мая сього року, його почала на ново видавати „Українська Видавнича Спілка" у Львові.

Доси вийшло шість книжок: за май, червень, липень, серпень, вересень і жовтень.

Сих шість книжок дістав я недавно зі Львова і вони лежать тепер переді мною. Переглядаю їх і в моїй памяти оживає вся історія „Літературно-Наукового Вістника", яка є в значній мірі історією українського письменства в тім часі, а при тім для мене особисто частю історії моєї письменської праці і звязаних з нею надій і розчаровань...

Новий „Літературно-Науковий Вістник" задержав давній формат, тільки обем менший, всего 96 сторін друку. При величезних коштах видавництва годі инакше, коли-б гроші, можна би...

Начальний редактор — Др. Дмитро Донцов, відомий публіцист, який має ту заслугу, що пропаґує рішуче самостійництво супроти Московщини (хоч не все в відповідній формі і влучними арґументами), і ту хибу, що думає, що Польща може бути союзником України в боротьбі з Московщиною. Сю думку розвинув він перед роком в книжці „підстави нашої політики". Добре, що пішов до Галичини на редактора „Літературно-Наукового Вістника", там швидко вилічитися від своїх польських симпатій.

Редакційний комітет складають: Михайло Галущинський, Володимир Гнатюк, Володимир Дорошенко, Юліян Павликовський і Володимир Целевич.

Імя Гнатюка — як бачили читачі з короткої історії „Літературно-Наукового Вістника", тісно звязане з сим журналом. Володимир Дорошенко — один з його постійних співробітників.

В списі співробітників знаходимо старі й нові імена. Таких, що колись були тісно звязані з „Літературно-Науковим Вістником" (Маковей, Стефаник, Кревецький, Залізняк і ин.), і таких, що появлялися в нім на короткий час. Старших, молодших і наймолодших. Разом є їх поважний гурт добрих літературних імен.

Біда тільки, що „Літературно-Науковий Вістник" не має фондів, щоб міг виходити в такім обємі, щоб усі його співробітники могли як слід прийти до слова.

А те слово конче потрібне в теперішні часи, де війна поруйнувала стільки культури.

Сій недостачі фондів могли би Ви, Американські Браття, в значній мірі запобігти. Не добровільними датками, яких даєте й так богато на національну справу, тільки чисто купецьким способом, себто **передплачуючи для себе „Літературно-Науковий Вістник".**

Коли хочете вдержати звязок з рідним письменством, то „Літературно-Науковий Вістник" є для сього необхідний, отже передплачуючи його, заспокоюєте свою конечну національно-культурну потребу.

Передплата до кінця сього року виносить два доляри. Адреса редакції й адміністрації: Львів, вул. Чарнецького ч. 24.

Не дивуйтеся, що кінчу мою статтю про „Літературно-Науковий Вістник" таким „прозаїчним" закликом до передплати. Ви, як Американці, найліпше зрозумієте, що найідеальнійші змагання не можуть обійтися без солідних матеріяльних підстав.

Наша національна культура може також тільки тоді зацвисти пишним цвітом, коли нарід забезпечить їй матеріяльні підстави.

Др. Михайло Лозинський.

Прага, 27. жовтня, 1922.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Ф. Я., Слівкил, Па. — У звіті з жертв — загальнім — не подається імени жертводавця, а тільки місцевість, відки жертва прийшла.

„Тайні Січові Стрільці", Трентон. Н. Дж. — Махайте, на здоровлє, пальцем у чоботі і пишіть анонімні листи аж вас переловить почтовий уряд. Ми знаємо ту відважну братію, що боїться показати на сонце. Оден явний Січовик порозганяв би цілу сотню ваших „тайних" темняків.

М., Ню Йорк. — Не можемо, на жаль, помістити, бо ритим і рим храмають на обі ноги.

Н. С., Ню Йорк. — Не знаємо, про яку відозву говорите. Ми не одержали ніякої.

І. Б., Рeритен, Н. Дж. — Така доля жовнірська, що підчас війни усі мають за героя. А як біда минеться, як на війні утратив здоровлє або зістав калікою, то ніхто і знати не хоче. Неодин інвалід в розпуці відібрав собі життє, коли бачив, що суспільність не дбає, не журиться ним.

НА ФОНД ФЕДАКА.

(Через „Свободу").

Антін Лемешка з Webster, Mass. прислав ... $2.00
Михайло Понита з Clinton, Mass. прислав ... $1.00
Олекса Костюк з Woonsocket, R. I. прислав ... $1.00

РАЗОМ $4.00

Попередно оголошено $103.00

РАЗОМ ЗІБРАНО $107.00

НОВІ КНИЖКИ І ВИДАННЯ.

У Львові вийшов великий ілюстрований народній **Календар Просвіти** на 1923 рік. Обіймає 21 аркушів друку і містить 112 ілюстрацій. Вельми богатий змістом в літературно-научно-суспільній части. Покищо ще не сконфіскований.

В Ужгороді, столиці Підкарпатської Руси, вийшов теж великий ілюстрований народній **календар товариства Просвіта в Ужгороді,** на 1923 рік.

В Ужгороді появилася з друку книжка п. з. **Торговельна кореспонденція,** учебник для торговельних шкіл Підкарпатської Руси. Написав др. Ілько Цьокан, професор торговельної школи в Ужгороді.

В Берліні появилась накладом видавництва „Українське Слово" праця Дмитра Дорошенка в трох томах п. з. **Слав'янський Світ.** В сій праці автор описує розвиток всіх славянських народів від найдавнійших часів до теперішньої хвилі.

КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ОСОБИ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(ДРУГИЙ СПИС).

Ч. 353.

25) З громади Реймі, Па., збірка в церкві, переслав о. С. Ващишин ... 28.65

Зложили: о. С. Ващишин 3.00; В. Бернецький і А. Клим по 2.00; по 1.00: Марія Тимків, Гр. Лабай, Р. Головецький, М. Грешко, Прокіп Савчинський, Никита Джмелик, Павло Сеньо; по 50 цнт.: П. Хоцінський, П. Жидяк, Ю. Радужинський, Гр. Юриста, М. Ковач, Р. Макар, Н. Н., Настя Васильків, Іван Ґресь, Юрій Дрозд; дрібні жертви 9.65.

26) З громади Плейнсборо, Н. Дж., Дмитро Лацік ... 5.00

27) З громади Пасейк, Н. Дж., від Українців при церкві св. о. Николая, передав о. сов. Лев Левицький ... 243.25

Зложили: Ів. Ходарович $11; о. Л. Левицький 10.00; Олекса Комар, Дмитро Смеркло, Семен Цімко, Теодор Коваль, Сергій Винярський, Стефан Маїк, Анна Даньчак, Гнат Сагайдак, Н. Нагнийбіда, В. Комар, М. Яблонський, Марія Токарчук, Текля Тимків, Олекса Підгорецький, М. Сабара, Лука Кіча, Пилип Ґулька по 5.00; Николай Кинайлюк 4.00; по 3.00: М. Кухар, А. Сай; по 2.00: О. Ходорович, Волод. Білоруський, Іван Дидьо, П. Висовата, А. Ющишак, М. Кметь, Катер. Онищак, Кирило Василишин, М. Маїк, Роман Слободзян, Софрон Куча, І. Шквірук, Осип Стеткевич, І. Долинський, П. Телевяк, Т. Липка, А. Галатин, П. Закутинський, А. Гук, М. Висовата, І. Зимінський, Петро Кузів, І. Дольний, З. Віхать, Ілько Вушак, М. Онишкевич, Ів. Злибель, Мих. Бик, Ів. Роздзябек; по 1.00: Фенна Шеремета, Анна Дерґінґ, Макс. Барна, Вас. Джурак, Йосиф Сагайдак, Осип Стеткевич, Пазя Робенська, Олекса Солоничний, Стефанія Стах, Лука Кіча, Мих. Швець, Марія Ковалева, Іван Шафран, М. Газій, М. Клипка, Ник. Качор, Єлена Семанович, Павло Барна, Пилип Ґулька, А. Грецько, О. Солоничний, М. Перевізник, Мих. Швець, Петро Харко, Йосифа Білоруська, М. Припхан, О. Куйбіда, Т. Білоус, Надія Стеткевичівна, Віра Стеткевичівна, Осип Стеткевич, Т. Курта, В. Пипюк, І. Прокопович, О. Боднарчук, М. Тимків, М. Білоус, О. Сагайдак, О. Андрієвич, С. Куцах, Анна Шафбанівна, І. Куцах, І. Мудрик, Анна Швець, М. Муч, І. Ільчишин, Семен Михайлишин, Д. Липка, А. Терпко, Вас. Джура, М. Петричкович, П. Яськів, Анна Кинайлюкова, М. Максимюк, І. Романчук, Н. Олексевич, Павло Барна, І. Варварич, Н. Качор, Д. Ліщишин, І. Дмуховський, П. Дубовецький, Стеф. Тимкевичівна, Кроліна Тимкевичівна, М. Шеремета, Н. Н.; дівчата з хору 1.25.

28) З громади Арнолд, Па., переслав п. Г. Волошинович ... 22.00

Зложили: Бр. св. Михаїла, від. 296 20.00; Григорий Волошинович і Іван Олбур по 1.00.

29) З громади Филадельфія, Па., від Комітету Фонду Негайної Допомоги ... 640.00

Зложили: Сотня 43 Січової Організації: Николай Курко, Д. Оліярник, Марія Оліярник, Никола Лениц по 5.00; по 2.00: Он. Данилів, Мих. Насевич, Юрко Атаманюк, Петро Зайчев, Ант. Пелех; Текля Ясевич 3.00; по 1.00: Юстина Телятник, Петро Ілько, Дмитро Настасяк.

З дільниці Фермант Аве.: М. Злуковський 10.00; Р. Антонович, П. Новосад, К. Качур, Л. Люба, по 5.00; Кобильник і Джумаґа по 3.00; Антін Пашук 10.00; по 2.00: Василь Зубик, Волод. Монастирський, Іван Смильський, М. Задорожний, М. Саган, Іван Верхлюк, Іван Бедлик, Михаїл Пастух, Юрій Атаманюк, Антін Флясак, Іван Бурштинський, Ілько Вишиванюк, Андрій Депутат; по 1.00: Г. Григорчук, Пилип Різночок, Олекса Угорчук, Евстахій Воробець, Михайло Туркот, Олена Буката, Малиновський, Захар Іванюк, Гринько Гудима, А. Слободзян, І. Буката, М. Ярмолик, Григорий Яромишин, С. Бодинський, Дмитро Свирнюк, Ст. Садовий, Василь Гайдамаха, Михайло Клаптовський, Фр. Гирівський, Микола Жулковський, Кость Кострубяк, Федор Абрамюк, Іван Довганчик, Дм. Вишиванюк, Іван Парута, Йос. Гайдамаха; по 50 цнт.: Іван Кушельник, Дмитро Харук.

30) З громади Ню Йорк Сіті, Параня Піцунко ... 5.00

31) З громади Болтимор, Мд. сколектували: пп. Іван Бойко і Юліян Дибський ... 30.00

Зложили: Юрко Ковальчук, Петро Мармаш, Іван Шпатура і Йосиф Приймак по 5.00; по 3.00: Петро Боднар, Володимир Іваневич; по 2.00: Антін Пісь, Михаїл Дмитрів.

32) З громади Бруклин, Н. Й. збірку переслав п. М. Заверуха ... 10.00

Зложили: Ліґа Ам. Горожан Укр. Роду 5.00; Мариня Човик 3.00; Домка Александрович 2.00

33) З Вашінґтон, Д. К., Сильвестер Черняк ... 5.00

34) З Болтимор, Мд., Дмитро Ємхе ... 10.00

35) З громади Карнеґі, Па., від Комітету переслав п. Іван Швед ... 156.60

Зложили: о. О. Пристай 25.00 (попередно 30.00), Іван Швед 25.00 (попередно 25.00); Лука Дасів 10.00 (попередно 50.00); Анна Весоловська, Іван Станчак і Теодор Цап по 10.00; Матій Ґавронський, Вас. Дичко, Іван Білевич по 5.00; по 3.00: Брандибура Анна, Петро Шпіляр, Осип Ґронський; по 2.00: Яков Ґамбаль, Стефан Харітан, Йосиф Попівчак, Пшеничка Й.; по 1.00: Др. Кібзей, Марія Ґамбальова, Михайло Панас, Гр. Микитка, Микола Лесняк, Микола Стець, Гриць Ряпко, Мих. Медвідь, Іван Котула, Ів. Куйбіда, Онуфрій Копко, Микола Ґереґа, Іван Даньковський, Ів. Хома, Іван Козар, Олекса Сус, Василь Подоляк, Василь Заболотний, Іван Клінош, Теод. Кілик, Дмитро Капраль, Никола Спожарський, Зофія Панас, Параска Панько, Василь Заґурський, Гірняк Михайло, Лука Кравчишин, Максим Луців, Ад. Сирота, Дмитро Микита, Анна Шміт; по 50 цнт.: Іґнац, Анастазія Дорож, Стефан Кос, Яцко Джула; школярі зложили: Анна Головата 50 ц.; Софія Захарко 35 цнт.; Марія Ряпко і Василь Копко по 25 цнт.; Стеф. Зінський 15 цнт.; Дмитро Дорож 10 цнт.

36) З громади Алтуна, Па., збірку переслав о. П. Процько ... 12.00

Зложили: о. Павло Процько 5.00; по 1.00: С. Олексюк, Г. Олексин, Г. Сеньків, П. Патроник, Йосифа Лазука, І. Горох, Т. Дробот.

(Конець буде).

247 МІЛІОНІВ МАГОМЕТАН У СВІТІ

Французькі професори обчислюють, що в світі нині є 247 міліонів магометан. З нагоди теперішних неспокоїв на сході, се є цікавий факт. Магометанське населенне меньше-більше так розділене:

Англійські кольонії	91,940,000
Індія	66,647,000
Азія	2,590,000
Африка	22,703,000
Голяндська Індія	36,000,000
Китай (Чайна)	30,000,000
Французькі кольонії	22,825,000
Туреччина (Европа й Азія)	21,223,000

З додатком магометан в Росії, Персії і т. д., се число досягне загального числа 247 міліонів. У випадку релігійної війни ся маса народу зробила-б величезні перевороти у світі, а найбільше потерпіла би Анґлія, котра має близко 100 міліонів магометан під своєї владою.

ВИТЯГИ З АКТУ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ СТЕПАНА ФЕДАКА І ТОВАРИШІВ ТА МОТИВІВ ДО АКТУ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

Польська характеристика Степана Федака.

„Степан Федак є дозрілим юнаком, вислуженим жовніром, студентом школи ґенерального штабу, адютант Петлюри, отже людиною укваліфікованою, що дає ґарантії розваги та політичної дозрілости. Належить йому признати хвилевий засіб відваги, чого доказом є сам замір його. В першу чергу обвинувачений намагається представити свій вчинок як вираз патріотичного терпіння, надаючи йому характер політичного злочину.

В тих умовах не можна припустити ані на хвилину, щоби Федак вірив, що його маніфестація виявлена смертю воєводи Ґрабовского могла викликати наслідки, яких бажав Федак для свого народу, а щоби та офіра могла створити основу для лїпшого співжиття Українців з Поляками, до усунення воєводів, створення українського університету або щось подібного і щоби того роду замах міг взагалі бути успішним засобом боротьби з боку активної української молоді.

Коли було би правдою, що Федак справді звертав зброю проти воєводи Ґрабовского, то на певно не із заміром поправити долю свого народу, а в цілі пімсти того стану, який істнує на терені Малопольщі, а який не був згідний ані з його надіями, ані бажаннями.

Такі політичні невдачі потрафили у нього викликати стан душі, спосібний до розпучливих кроків, бо як він (Федак) признаєть ся, два рази намагався поповнити самовбивство, в хвилинах невдач української зброї".

Студентський зїзд.

(Із зізнань Франца Штика).

„Дня 1, 2. і 3. липня 1921. р. у Львові відбувся зїзд української академічної молоді, на котрому обмірковано питання політичного характеру і ухвалено резолюції, судьбою котрих мав занятися окремо вибраний комітет української Молоді (К. У. М.). До того комітету належали:

Паліїв, Кучабський, Коберський, а Федак, Штик і Матчак були кооптовані.

Вони акцептували справу замаху, обміркували, а опісля порішили, що замах виконати має той, на кого упаде жереб.

Речинець тягнення жеребів визначено на день 23. вересня вечером, у каварні „Републіка". В тягненню жеребів брали участь Чиж, Паліїв, Коберский, Кучабський, Матчак і Федак. Федак витягнув картку з написом „Пілсудскі". Отже мусів замах виконати.

К. У. М.

„Дальше слідство, ведене органами державної поліції і судом, довело до висліду, що плянований скритовбивчий замах на начальника держави, то не є інцідент Федака, що виплив із його фантазії, ані овоч компльоту кількох загорілих шовіністичних умів, особливо членів К. У. М. а котрі, тим шляхом хотіли здійснити невдачі своєї політики і шукати дороги до сповнення національних мрій.

Тут треба розглянути положення молодіжи, заінтересованої в тій справі, а для оцінки може послужити відома історія боротьби 1918. р. та зізнання, що походять з віродостойних жерел, в справі відносин в українській армії підчас її упадку.

Світова війна спинила природний розвиток культурного життя а найгірше вплинула на поступ фахового образування молоді. В кожній области знання можна замітити зменшення фреквенції молоді. Листопад 1918. р. обєднав цю молодіж під прапором боротьби. Солідарність в поглядах що до цілі тої боротьби, її ведення, що до політики, яка стреміла би осягнути намічені цілі вже в перших місяцях істнування армії почала бути ріжна, а навіть розбіжна. Уряд і українська армія вже по кількох місяцях уступили польській армії, а українські відділи згідно з їхньою політикою розбилися на части, репрезентовані ріжними політичними прямками.

Війна з Польщею, закінчена цілковитою невдачею, завела сонливі надії тих, хто вірив в успіх української зброї.

Серед тих умов українська молодь а особливо її частина, розпочинає свою діяльність. Вона покидає всю політику угоди, висловлює обурення старшій суспільности і береться до чину.

Виразом тої ініціятиви є зїзд 250 студентів дня 1, 2 і 3, липня 1921. р. Запрошення на той зїзд підписали за комітет: Анна Залужна, Іван Кравців, Ірена Махухівна, Роман Зелений, Василь Кучабський, Мих. Матчак, Ярослав Чиж. Коберський. Андрій Ластавецький і Дмитро Паліїв.

Ціль зїзду найвиразнійша в ухвалених резолюціях, такого змісту:

„Зїзд українських студентів у Львові, 1. 2. і 3. липня 1921. р. при участи 250 учасників ухвалює:

Зїзд українських студентів підкреслює становище українських студентів, що ціллю, до якої повинна стреміти українська суспільність. Самостійна, Соборна, Українська Держава" а тому уважає питанне Східної Галичини, тільки частиною питання про самостійну, соборну державу; 2) зїзд українських студентів у Галичині закликає всі українські партії, котрі стоять на становищі всеукраїнської національної державности, до взаїмного порозуміння і створення Тимчасового, Галицького Уряду з місцем осідку у Східній Галичині на основі умови при загальний вибір, а не через партійні групи, з поміж найактивніших, найбільше гідних довіря українських громадян; 3) зїзд закликає українські партії до створення „Тимчасової Галицько - Української Ради", котра у відношенню до „Галицького Уряду" повинна сповняти функції національного парляменту аж до вибору нової „Галицько - української Національної Ради"; 4) Зїзд взиває диктатуру західно-української народної републики підчинитися розпорядкам „Галицько-українського Уряду" і уважати себе тільки закордонним представництвом того уряду; 5) зїзд взиває „Галицько-український Уряд", щоби зараз по уконституюванню приступив до енергічної праці над створенням українського державного апарату, в українській Галичині в а міру можливости на Холмщині та Волині і Підляшшу і щоби той апарат обняв в першу чергу справи освітні, фінансові, адміністративні та військові; 6) зїзд взиває „Галицько-український Уряд" до зорганізування преси, котрої ціллю повинно бути національно революційне підготування суспільности на українських територіях, на разі окупованих Польщею; 7) Зїзд взиває „Галицько-український Уряд" змінити українське громадянство, повести його на масові відрухи, з метою розширення дорогою факту свободи рухів українського населення на землях окупованих Польщею, уважаючи ті масові відрухи підготовкою до остаточного визволення української землї з під польської окупації; 8) Зїзд рішуче не годиться і протестує проти лучення справи незалежности Східної Галичини, з невтральностю тої країни, тому, що та невтралізація довела би до того фактичного розділу Східної Галичини від Великої України і проволік би процес обєднання всіх українських земель в одну соборну державу; (девяту точку резолюції опускаємо). 10) У виконанню пляну будови української держави зїзд накладає на українських студентів обовязок щоби провадити українську суспільність до масових рухів і пропаганди та остаточного приготовання до збройної розправи на користь української держави і той обовязок кладе в першій мірі на українських студентів в краю і за кордоном, 11) зїзд уважає, що українські студенти у своїй праці повинні стреміти до демократичної, селянської републики і в першу чергу опиратися на українські селянські маси". (Дальші точки відносяться до справи університету і ми опускаємо їх).

„Воля".

„Комітет української молоді" маючи у програмі збройну боротьбу, покликує до життя, чи реконструє і змініцює товариство „Воля". Це була бойова організація, до якої належали всі студенти і б. офіцири української армії, з поміж річовиків армії належали тільки ті, за кого хтось давав запоруку. На чолі „Воля" стояла т. зв. „Начальна Колегія „Начколь", а її підлягали організації повітові. Обвинувачений Федак признає, що така організація істнувала і вияснює, що найблизшою метою організації було згуповання як найбільшої кількости людей, слідкування за польськими військами, а опісля збройний виступ. Організація творилася системою пятіок так, що більше як 5 осіб із неї не могло знатися. Колегія — то були чисто військові команди, а кожда з них складалася з 5 осіб, з котрих кождий мав окремий реферат полагоджуваний на спільних засіданнях. Це були роди військових штабів, котрим підлягали „куріні", „сотні" і „чети".

Федак вступив до тої організації в марті 1920. р. Тоді то він довідався, що на випадок, коли би большевики заняли Східну Галичину, „Воля" має організувати виступ проти большевиків.

„Наш Шлях" згідно із зізнаннями Федака, був військовою газеткою і органом організації „Воля". Федак був технічним видавцем того часопису...

Окрім технічної праці у видавництві „Наш Шлях" Федак займався друкуванням на циклостилю инших летючок і письм одержаних в колегії та відозв, що торкалися бойкоту спису населення. Він також писав і розліплював маніфестаційні відозви: **„Проч з окупантами і воєвідствами!"** Федак твердить також, що „Воля" мала звязки з армією Петрушевича в Чехословаччині.

В такий самий спосіб представляє організацію „Волі" обвинувачений Штик з тим, що в тій організації він провадив відділ дефензиви, а Федак провадив. також відділ офензиви та був командантом району „Волі" околиці головної стації і на Левандівці.

Львів по розпорядкам „Волі" був поділений на 22 райони, в котрих містилися станиці. Цей поділ провадив Штик при помочи Федака. Штик стверджує, що замах на начальника держави і воєводи вийшов з військових організацій при чому був замір викликати збройне повстання безпосередно після замаху.

Тоді мала до краю вступити армія Петрушевича, котра тепер перебуває в Чехо-Словаччині, а ту армію повідомлено за посередництвом філії „Волі" в Празі

„Воля" мала до диспозиції зброю укриту у Львові.

Штик подає, що члени комітету виступали під псевдонімами: як „Сокіл", „Суп" „Голуб", „Ястріб", „Вампір".

Присяга.

В тім місци не від речі буде згадати, що згідно із зізнаннями, члени організації складали присягу у відомій та принятій формі:

„Присягаю на честь і совість перед Богом й українським народом, що гідно, совісно і вірно буду сповняти обовязки революційного жовніра, що в міру моїх сил і способности буду боротися за незалежність України, так довго, доки на всіх землях мій народ не станеться повним господарем своєї країни, присягаю, що навіть найблизшому приятелеві, котрий не належить до організації, про ніщо не згадаю, що ані тюрма, ані мука не змусять мене до зради своїх товаришів, за котрих візьму на себе вину перед ворожим судом. Присягаю, що ані голод, ані погрози смерте не приневолять мене занехати боротьбу за волю моєї країни Так мені Боже допоможи".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЛОРЕЙН, ПА. Бр. св. Андрея, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться 1. години пополудни в неділю, дня 17. грудня в галі М. Галянського під ч. 2618 Апел Евеню. На порядку нарад річне справоздання. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — М. Савчин, предс.; В. Паньчишин, секр.

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146 У. Н. С. повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о 3. години пополудни в неділю, дня 10. грудня 1922 в гали Укр. Хати під ч. 2240 Ґрейдінг ул. На порядку нарад вибір нового уряду. Просяться усіх членів бути присутними. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — О. Нога, предс.; А. Андрушків, секр.

МІНЕАПОЛИС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385 У. Н. С. повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о 1. години пополудни в неділю, дня 10. грудня в церковній гали при University & 6th Ave., N. E. На порядку нарад справоздання урядників і приймання нових членів до Товариства без вступного а до У. Н. Союза за половину вступного. Неявившийся член заплатить кару після статута. — П. Андрущак, предс.; О. Шабатура, секр.

ВІЛИНҐ, В. ВА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 56 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о 2. години пополудни в неділю, дня 10. грудня в церковній гали під ч. 42 Джейкоб ул. На порядку нарад буде вибір нового уряду на рік 1923 і буде дообговорювання много інших справ. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — П. Вітенко, предс.; О. Кулига, секр.

БЕНТЛЕРВИЛ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 109 У. Н. С. повідомляє, що мітінґ відбудеться о 1. години пополудни в неділю, дня 17. грудня 1922 в Юніон гали. На порядку нарад вибір урядників і річне справоздання старого уряду. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — М. Гуарах, предс.; І. Фариняк, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 34 У. Н. С. повідомляє своїх членів, що 17. грудня відбудеться річний мітінґ, на котрий кождий член як не явится, бо буде вибирати новий уряд і буде приниматися нових членів за половину вступу. Котрий член не явиться, підлягає кари 50 цнт., а урядник 1 дол. Мітінґ відбудеться в церковній гали по 31-й ул. — Н. Гидзен, предс.; Т. Тузінський, секр.

ВАСИЛЬ БІЛИНСЬКИЙ.

ТЮРЕМНІ СПОГАДИ.

(ДЕНІКІНЩИНА).

(Продовження). (4)

Втомлений минувшими переживаннями і кинувшись на підлогу, бо ліжок не було, не то в маячінню не то в сні пролежав я до вечера. Вечером був я свідком декотрих, нових для мене тюремних подій, а саме вечірньої провірки. Правда, большевики теж два рази денно, рано і в вечір, провірювали кількість арештантів, але без „церемоній". В добровольців же з церемонією. Коло 6 години вечера задзвонив тюремний дзвінок. Все в тюрмі затихло. Від дверей до дверей тюремних камер неслося довгим коридором в шопоті: „Идуть!" Хто це такі „йдуть" довідався я скоро. Спершу почувся глухий тріскіт, а потім щось мов по гусячи загерготіло й нагло стихло. Тріскіт й гусяче герготіннє ставало блище. Нові товариші пояснили мені що „йде вечірня провірка". Помічник коменданта, а деколи, хоча рідко, й сам комендант з тюремною службою провіряють число арештантів. При тому бють молотком по віконних ґратах, чи цілі, а арештанти, мов жовніри на команду, ставши в один ряд, скрикують: „Здравія желаем господін помошнік!", а коли ходе сам комендант „господін комендант!" Звідціль походив той тріскіт і гусяче герготіннє. Про це переконався я скоро наочно. За пару хвиль „начальство" дійшло й до нашої камери. Між двох товаришів наперед вже уставилися в ряд і з німою тревогою очікували церемонії. Заскреготів ключ в дверях і перед нами зявилося кількох мущин. На переді був той сам, що взяв нас при вході в тюрму, а позаду його служба. Товариші мої скрикнули по солдацький знайомий вже привіт — і заніміли. Помішник обкрутився по камері, прислухуючися до звуку побиваних деревяним молотком ґрат в вікні, а потім помітивши мене, накинувся нагло з криком, чому не стою випрямований мов струна і не дивлюсь на його по солдацьки. Даремно оправдувався я тим, що не знаю ще тюремних звичаїв і змучений дорогою, знемагаю. Не дав собі говорити, а став грозити карцером буками і сикатурою. Мовчки приняв я цей хрест, а коли минула контроля в найбільшому обезсиленню почувань повалився я на землю. При тому помітив, що знов попав я в знану мені з полтавської тюрми, байдужність до всього. Фізична утома степенувала в мені цей настрій, а властиво брак всякого настрою.

Як колись у большевиків так і тут поплили мені дні, скучні тюремні дні з тою хиба ріжницею, що тепер сидів я бодай певний, що не грозить мені негайна смерть. Правда, процедура добровольців при арешті не богато ріжнилася від большевицької. Арештанта били, мучили, тортурували по звірськи. Оббитого до крови відтирали, щоб опісля далі мучити. Було чимало випадків звірського замучування жертв. Але при нашому арешті чомусь то поводилися чемно. Можливо тому, що за нами приїхав капітан з відділом війська і районними агентами. Як пізнійше довідався я, місцеві барвінківські чорносотенці подали були в харківську контр-розвідку (таке, як у большевиків чрезвичайка) донос на мене і місцевих Українців, що ми буцімто зорганізували в себе тайний повстанчий комітет для скинення денікінської влади. Цей комітет нечебто мав стояти в звязку з українським військом за Дніпром і ділати по його вказівках. Поїздку мою до Києва за книжками пояснили тим, що я, мов посланець, їздив до українського війська за вказівками і що начебто я привіз величезну суму гроша для комітету. В гімназії мав бути головний осідок цієї тайної повстанчої організації, а я яко Галичанин його пружиною. Така була причина мойого арешту. Не треба навіть додавати, що все це була чорносотенна видумка, але для контр-розвідки вистарчала. Сподіваючись викрити щось важного, вислано тому по нас таке „почесне" товариство яко провожатих. Можливо, що коли би ми були мали в дорозі за опікунів самих солдат, ці далиб були нам на горіхи. Дуже часто убивали. Пізнійше оправдувалися перед вищим начальством тим, що арештований буцім то тікав і вони ужили зброї лише в крайньому випадкові, щоб затримати втікача. Зрештою при кінці свого сидіння в тюрмі переконався я, що денікінці теж перейняли були від большевиків чимало метод в поводженню з арештованими і мордовання своїх жертв.

Поміж арештантами, як я вже згадував, були переважно люде, в який-небудь спосіб причетні до большевизму. Комуністів було незвичайно мало, не більше 5%, і трималися вони окремо. Головачів большевизму не було. Настрій арештантів був не злий. З резиґнацією ждали побіди Денікіна і свойого увільнення. Бо говорили їм, що з упадком большевизму, негайно пустять їх всіх до дому. Деякі сиділи вже по 3 місяці і з терпеливістю очікували кінця. Більшість з них прозріваши, лаяла большевиків і жалувала, що далася їм отуманити. Попадалися деякі цікаві і симпатичні типи. З одним таким познайомився був я по переведенню мене по кількох днях в другу камеру. Теж було в їй двох арештантів. Сиділи за те, що були в червоній армії санітарами. Росказували, як били їх при арешті і що витерпіли при протоколі. Пізнійше оставлено їх в супокою і мали надію вийти на волю. Один з них, старший віком, літ поза сорок, селянин з недалекого села, оповідав, як дістався до червоної армії. „Прийшовши з війни", — говорив він — „дома прожив я лєдви місяць, як мобілізували мене червоні. Тут вкрутився я до санітарів і пробув німецьку кампанію 1918 року. Опісля втік я до дому. Не надовго, бо по упадку гетьмана і по приході большевиків, пішла в нашому селі мобілізація і мене опять взяли червоні. В санітарах пробув я на большевицькому фронті аж до полону. Втікши від вартових, довший час пробував я по лісах, навідуючись рідко в ночи до своєї хати. Одної такої ночи мене й зловили і засадили в тюрму" — кінчав своє оповідання. Перебувши „хрещення" цеб то хлосту, ждав терпеливо кінця. Час від часу відвідувала його жінка і приносила їжу. Щоб скоротити собі тюремний час, виспівував він тихо гарним голосом ріжних українських пісень. Инколи, коли впав в особливо веселий настрій, росказував ріжні, веселі анеґдоти про Москалів та инших. Взагалі в його товаристві весело уплинав час.

А тягнувся він в неволи лініво. Щодня та сама процедура, та сама робота, а властиво жадна, кожна хвилина проволікалася в безконечність. Не диво, що серед таких обставин, живий організм перетворюється в машину. Вставання о 6 годині ранку на голос тюремного дзвонка, рання провірка з солдацьким привітом, сніданок з горячої води і фунта чорного хліба, обід, складений з зупи, вигляду помий і ячмінної каші і вечера з таких-же помий, та вечірня провірка, мов закамелілі образи в калейдоскопі томно пробігали в життю кожного арештанта. Брак тюремної бібліотеки та заборона читання газет степенували скуку і до решти убивали духове життя. Природно, що тюремні харчі проволікали тільки арештантське життя і не давали вмерти. Тому щасливим почував себе той, кому постійно доплювала їжа з дому. Поміж такими щасливцями був і я, бо з гімназії що тижня передавано мені харчі і білизну. Не богато одначе осолоджувало це мої душевні почування. Хто не мав їх, тому трудно зрозуміти психольоґію невинно арештованого. В нещасті цьому жертва аж надто добре відчуває, що вона в руках сильнійшого противника є німим предметом, з яким роблять, що схочуть і коли схочуть. Вже звичайний арештант зависить від капризів тюремної служби, що доперва політичний? Служба вважає неначе своїм обовязком поводитися з політичними неприязно і тим придбати собі ласку вищого начальства. Неприязни такої зазнав і я по двох тижнях тюремного побуту на власній шкірі.

Був початок листопада. Морози стали щоденними гостями. Холодний північний вітер нестерпимо пхався в камінні камери арештантів. В нижчих камерах, заслонених від вітру, було тепло. Зате в поверхових студінь велика. Одного такого дня в полудне, став помішник тюремного начальника, молоде, дуже сердите хлопя, яке першого дня привитало нас бу лайкою, переміщувати по кімнатах арештантів. При тому переніс мене на другий поверх, в маленьку камеру з повибиваними вікнами. Студінь від холодного вітру була тут страшна. Даремно просився я о перенесеннє мене до иншої камери. Визвірився на мене і загрозив револьвером. Три дні й ночи мучився я в страшному холоді. Без упину ходив від стіни до стіни кроків віддаленою другої стіни, аж поки цілковито не утомився. А тоді падав неначе мертвий на підлогу і мертвецьки засипляв, аж доки нестерпучий холод не збудив мене і не заставив бігати по камері. Довго не помагали настійчиві просьби, аж накінець перенесли мене опять в долину, до камери, де сиділо двох інтелігентів: управитель ліса і начальник почти з сусідного містечка. Тут стало мені богато краще через можливе тепло і товариство.

Управитель ліса, або як там звуть лісовод, Українець по національности, як вказує вже саме прізвище, Десятниченко, сидів за це, що при большевиках служив у своєму фаху, а начальник почти, що видав записку большевикам, що стоїть на „радянській" платформі! Заявку таку, як пояснював він сам, вимогли від його большевики, яко доказ, що він не є „самостійником". Під тою тільки умовою залишили його далі на становищи начальника почти. Були це одинокі інтелігенти на всю тюрму.

Будучи замкненими самі в собі, і відрізаними від цілого світа, незвичайно лакомо ловили арештанти кожну політичну новину, розбирали її по кісточках, розмальовували її до неймовірних границь і розносили по всій тюрмі. Хоча газети не читали, про важнійші події були поінформовані. Довідувалися вони про їх в часі тижневих побачень з рідними або знайомими. Хоча побачення такі дозволені були двічі в тиждень в присутности солдата, через подвійну решітку і тревали не більше пяти минут, арештант зумів роспитати дещо важнійшого поруч справ особистих, також і з політичних. Тому відповідно до інформацій змінявся тюремний настрій що якийсь час. Особливо замітним він став, коли стали в тюрму доходити вісти про большевицькі успіхи на фронті і відворот денікінців. Явно симпатичними ті настрої для большевиків не були. Большевицький приход оцінювали вони хиба як спосіб тюремного визволення, але не більше. Таких, що вже наперед смакували би в поворотї большевицької власти, стрічав я в тюрмі не богато.

(Конець буде).

ОСНОВИ САМОСТІЙНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ.

По розпаді Австро-Угорщини, всі невдоволені її режімом народи добилися на основі права самовизначення, своєї державної самостійности й уконституували т. зв. сукцесійні держави Австро-Угорщини. Те саме зробила й ця частина українського (малоруського, рутенського) народу, що замешкувала суцільною масою північно-східну частину території давної Австро-Угорщини: Галичину, західну Буковину й північно-східну Угорщину й уконституовала на сих землях Західно-Українську Републику (75,000 квадратових кільометрів, 6,400,000 населення, з чого 4,743,000 т. є. 73.9% Українців, 12.5% Жидів, і 10.6% Поляків).

Наслідком міжнародних договорів, прилучено українську частину давної Угорщини до Чехо-Словаччини. По девятимісячній війні з Західно-Українською Републикою, окупувала Польща українську Галичину, Румунія українську Буковину. Тим самим право самовизначення українського народу давної Австро-Угорщини, досі не є здійснене, бо українська суцільна територія давної Австрії находиться тепер під ворожою окупацією, яка страшенне тяжить на винищеним фізично й культурно українськім народі. Зосібна, важка є польська окупація Галичини, найважнійшої з усіх західно-українських земель, найбільш свідомої з усіх українських земель.

Противники самостійної Західно-Української держави голосять все й всюди, що її територія й населенне, її економічні й соціяльні відносини, недостаточні й непригідні для збудовання самостійної держави.

Тимчасом сама **Східна (українська) Галичина,** що обіймає цілий схід давнього австрійського коронного краю Галичини аж поза ріку Сян і дуклянський провал (Лемківщину), має всі дані, щоби стати самостійною й невтральною державою.

Простір української Галичини виносить **55,000 кв. кільометрів** (21,000 square miles), себто близько в двоє більше як простір Бельгії, більше як простір Бельгії, більше як простір Сербії (перед 1912), Швайцарії, Нідерляндії, Данії і т. д.

Населенне української Галичини виносить (1914 р.) **5,450,000,** з чого 4,000,000 (74.4%) Українців, які заселюють край збитою масою, 12.2% Поляків, розсипаних по краю як бюрократи, державна служба, веилкі землевласники й селянські кольоністи, 12.3% Жидів, розсипаних по містах і місточках торговельників і промисловців, 0.9% Німців. Населенне української Галичини є отже майже таке велике як населенне Швеції, більше як населенне Болгарії, Греції, Сербії (до 1914), Швайцарії, Данії, Норвегії. Процент автохтонного українськог народу (74.4%) більший як Поляків у Конгресовій Польщі (72%).

Ґеографічне положенне української Галичини дуже догідне й важне. Галичина лежить приблизно **в осередку европейського материка.** Галичина є одним з типових країв Східної Европи, які межують із Середньою Европою. Галичина є місцем найвигіднійшого переходу зі Східної до Середної Европи. Тут сходяться шляхи з Чехословаччини, Польщі, Австрії, Угорщини, Югославії, від Адрії в один узол і розходяться зв ідси вахляристо по Східній Европі: до Берестя, Київа й **Москви, Одеси** і т. д. й на південний схід до Румунії й усть Дунаю. Тому, що Галичина лежить на головнім веропейськім вододілі, не зустрічає проведенне битих і зелізничих шляхів ніяких більших перепон. Савпаки ріки Галичини дають їй легку сполуку з двома морями: Дністер і Прут із Чорним, Сян і Буг (через Вислу) з Балтийським морем. Таким чином Галичина є **найважнійшим переходовим** краєм поміж Східньою й цілою останньою Европою.

Галичина лежить на межі двох великих політичних і економічних округів Европи: східно-европейського (Росія, Україна) і середньо-европейського (Польща, Чехословаччина, Німеччина, Австрія, Угорщина і т. д.). На таких граничних областях, цо зноконам історії, все повстають поменчі державні організми (прм. між Західньою і Середньою Европою повстали так Нідерлянди, Бельґія, Швайцарія).

Галичина лежить на дуже важнім з боку військової ґеографії місці. Тут находяться налегші переходи через на загал трудно проходиму Карпатську гірську систему. Відданнє сього краю в руки Польщі чи Росії, дає кождій з них у руки користи, дуже небезпечні для европейського мира. Так як швайцарська держава виросла на альпейських переходах, так повинна вирости в інтересі европейського мира Галицька держава на карпатських переходах.

Прямова будова Галичини з її гірським стрижнем Карпат, стрімкобокими височинами й глибокими річними долинами, дає добрі можливости оборони краю, з другого боку, наслідком переваги рівними над горбистим і гористим краєм, творить найліпші підстави для розвитку управи землі, будови осель, шляхів і т. и. взагалі для розвитку політичного й економічного. В нутрі землі має Галичина великі мінеральні скарби, головно нафти і соли.

Води в Галичині всюди подостатком, водяних сил, легких до ужиткування є поверх 500,000 кінських сил.

Кліматичні, ростинно-ґеографічні й звіринно-ґеографічні відносини Галичини у визначній мірі сприяють розвиткови: лісоводства, хліборобства, огородництва, садівництва, плекання худоби й дробу.

Лісів мала українська Галичина (до війни) 1,450,000 гектарів, т. є. 26.2% усеї поверхні, значить більше, як уся велика Британія, більше, як Бельґія, Нідерлянди й Данія разом. У двоє більше як Швайцарія. Продукувала річно 6,000,000 кубічних метрів дерева, вивозила 1,000,000 куб. м. будівельного дерева.

Рибних ставів мала українська Галичина 21,000 гектарів і могла продукувати до 5,000,000 кг. риби.

Ріллі мала українська Галичина: 2,605,000 гекатрів, т. є. понад 47% усеї поверхні, значить більше як Бельґія, Нідерлянди й Швайцарія разом. З того управляли українські селяне 73%, великі земельні власники (переважно Поляки) тільки 27%.

Хліборобська продукція української Галичини виносила середньо річно (1905—1914):

	метр. сот.	
пшениці	4,656,446	— більше як Бельґія, Альжир, Чілі, Швеція; більше як Нідерлянди, Швайцарія, Данія разом узяті.
оркішу	4,295	
жита	4,627,216	— більше як Данія, Нідерлянди, Болгарія, Румунія, Канада.
ячменю	2,582,544	— більше як Італія, Египет, Аргентина.
вівса	4,588,932	— більше як Еспанія, Нідерлянди, Болгарія.
кукурудзи	867,290	— майже тільки що Японія.
гречки	532,444	
проса	163,929	
мішаного збіжа	5,258	
Разом збіжа	17,998,354	
стручкових ростин	1,089,906	
бульби	40,296,809	— більше як Бельґія, Нідерлянди, Канада, Італія; більше як Данія, Норвеґія, Швеція й Румунія разом узяті.

З цего виходить, що **українська Галичина з боку хліборобської** продукції є нетільки **автаркічна,** але й може вивозити багато за кордон. І то мимо того, що аграрні відносини Галичини дуже сумні що серед українського населення панує земельний голод, мимо того, що 79.8% сільських господарств Галичини є занадто малоземельні, щоби могли розвиватись, мимо того, що велика посілість займає ще 37,8% цілої поверхні краю, економічно мало вартує і продукує, то доцільна аграрна реформа без ніякого сумніву в короткому часі подвоїть хліборобську продукцію Галичини.

Простір огородів і садів Галичини виносить 90,695 гектарів, їх продукція вистарчає для краю вповні.

Управа промислових ростин мало розвита та дає 920,045 м. с. цукрового буряка, 42,682 м. с. льняного сімени, 65,889 м. с. льняного прядива, 95,398 конопельного сімени, 117,624 м. с. конопельного прядива, 33,937 м. с. тютюну і т. и.

Скотарство української Галичини розпоряджало (1910): 681,087 коний, 1,551,934 рогатої худоби, 305,830 овець, 10,345 кіз, 1,317,513 свиний, 7,917,114 дробу. З того огляду є Галичина вповні автаркічна і може богато звіринних продуктів вивозити. Лук має українська Галичина 695,383 гектарів, пасовиск, (в тім богато розкішних гірських полонин) 499,530 гектарів і продукувала річно 42,868,739 м. с. соломи, 14,273,667 м. с. сіна, 5,950,640 конюшини, 1,434,008 м. с. мішаної паші, 4,192,026 пашних буряків і т. д. Все скотарство є в руках українського селянства. Великі землевласники годували ледви 13.7% коней, 5.7% рогатої худоби, 6,3% овець, 3.3% свиней!

Бджільництво Галичини розпоряджало (1910) 285,074 уліями й продукувало поверх 25,000 м. с. меду й воску річно.

Мінеральні богацтва української Галичини дуже значні. **Нафтові поля** займають до 10.000 квадр. кільом., продукція виносила 1909 р. поверх 20,770,000 м. с. нафти і 25,000 м. с. озогериту. Під впливом лихої польської господарки продукція дуже підупала, та має виглядати на світлу будуччину.

Земного газу продукує Галичина 500,000,000 кубічних метрів річно.

Поклади соли дуже великі. Через монопольні обмеження продукція виносила тільки 1,000,000 метр. сот. однак вона спосібна до величезного розвитку.

Поклади потасових солей великі та майже не визискувані.

Рудого вугля має українська Галичина дуже богато покладів, та вони ледви надпочаті.

Торфу найліпшої якости є поверх 200,000 гектарів.

Таксамо має українська Галичина богаті поклади **ґіпсу** (алебастру), **сірки, глини, цементових рухляків, вапна** і т. д. та богато **мінеральних джерел.**

Українська Галичина є одним з найбогатших країв Східної Европи на сирівці. З цего погляду вона не тільки автаркічна, але й здатна до великого вивозу.

Промисл Галичини мало розвитий (значінне мають тільки горальні і рафінерії нафти), однак має гарні вигляди на будуччину. Ще більші має **торговля** наслідком корисного ґеографічного положення Галичини. За свої сирівці може українська Галичина закупити й добре сплатити потрібні фабрикати. Імпорт виносивби приблизно 250,000,000 зол. корон, експорт 300,000,000 золотих корон річно. **Своєю територією і природними богацтвами має українська Галичина всі матеріяльні дані, стати життеспосібною самостійною державою.** Ще гарніщі дані має українська Галичина на **національнім і соціяльнім полі.** Головною основою галицької державности є **українське селянство** (78%), **одинока національно свідома й переворотовим мріям недоступна частица східно-европейського селянства.** Мимо страшних утрат світової війни, воно збудувало свою самостійну державу (1918—1919) і боронило її девять місяців проти Поляків, Румунії і російських большевиків. Не діждавшися за 3 роки справедливого вирішення галицької справи, цей селянський нарід, мимо страшного гноблення зі сторони польської окупаційної влади зірвався до борби з окупантом і веде її від липня 1922 р. ірляндськими способами: саботажем і атентатом. Ця обставина є найкращим доказом розпучливого положення українського народу в Галичині. Польська окупаційна влада зачинила перед Українцями всі можливости нормального політичного життя, до якого вони мають повну кваліфікацію. Український нарід Галичини розпоряджає поверх 50,000 інтелігентних одиниць, придатних на адміністраторів, суддів і учителів населення Східної Галичини, 20,000 вишколених у світовій війні військових старшин і сотні тисяч свідомих і достаточно виобразованих кандидатів на поменчі урядові становища. З усіх частин 40-міліонового українського народу галицькі Українці стоять під оглядом національної свідомости й здібности до державного будівництва без сумніву найкраще.

Жидівське населення української Галичини, в якого руках лежить майже весь промисл і торговля, живе в згоді з українським населеннеем і в такій самій мірі невдоволене з польської окупації. Таксамо прихильні самостійній і невтральній галицькій державі й розважні автохтонні Поляки української Галичини. Та їх не допускає до голосу польська бюрократія й солдатеска, що в супереч постановам мирових договорів хотілаб українську Галичину інкорморувати до Польщі.

Відень, в жовтні 1922.

БОЛЬШЕВИКИ В РОЛІ ЦЕНЗОРІВ

С. Пилипенко в 232 числі харківських „Вістей" в статті про буржуазну літературу пише слідуюче: „Виходячи з прінціпів пролетарської теорії й практик революційної боротьби й доводячи думку до прямолінійних льоґічних висновків повинні ми рішити: власне кажучи вся досьогочасна література за винятком хіба праць технічного характеру, що можуть бути пристосовані до виконання будь-якої мети, служити будь якому суспільству та ще праць, що мають історичний інтерес — все не годиться, все вороже новому комуністичному світогляду, все бути знищене".

„Треба як найскорше вибрати з книжкових „багацтв" контр-революційну літературу, посадити цих мертвих ворогів у підвал так само, як садовимо активних протирадянських злочинців. Припинити ворожу аґітацію треба негайно".

„Отже маємо перевести велику і складну справу і перевірити всі книжкові „багацтва" і вилучити звідти наших мертвих ворогів — спочатку найяснійших, найгірших, безсумнівних, а далі систематично й плянomірно винищуючи все вороже пролетаріятові та його будівництву".

ІМІГРАНТИ ХЛІБОРОБИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

В усіх Злучених Державах є взагалі близько шість з половиною міліона або-ж точно 6,448,343 земельних господарств (фарм), які вкупі займають під собою близько цілий біліон, а саме 995,883,715 акрів землі. З тих шести з половиною міліона фармерів три четверті єсть уроджені в Америці білі Американці; пятнайцять процентів всего числа — Американці чорношкірі, нігри; девять процентів — захожі іміґранти, які в Америці поселились на землі. Усіх переселенці,в які придбали собі фарми на американській землі, налічують 581,068 — значить звиш пів міліона. Їхні фарми займають 111,172,045 акрів землі, або-ж пересічно на одну „форейнерську" фарму припадає по 191 акрів землі. В порівнанню з тим господарства родовитих Американців на загал менші, з пересічно 163 акрами землі в одній фармі. Ріжниця пояснюється тим, що переселенці з других країв осідалися здебільша на заході, де взагалі фарми більші. Додати-б, що ніґерські фарми богато бідніщі на землю від білих; на одно їхне господарство припадає на загал лиш 47 акрів. Найбільше заграничних переселенців постарчила Злученим Державам Німеччина; 140,667 теперішних американських фармерів родилося в Німеччині. Чергою слідують: Швеція — 60,461, Норвеґія — 51,599, Канада — 48,668, Росія — 32,388, Австрія — 30,172, Англія — 26,614 і Данія — 25,565. Іміґранти з Італії, Ірляндії і славянських країв, хоч і масово напливали в Америку, та здебільша не йшла на землю, а шукали собі прожитку в американських індустріях.

ДОПИСІ

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Народня праця української громади в Міннеаполіс.

Писала нюйорська громада про свою скромність, мовляв: „Ми робимо, але за скромні хвалитися". Честь цій громаді за її діло. Нам і треба під сей час, щоби за нас говорили діла а не слова. Наша громада, хоч числом не дорівнує і сотній части нюйорської, однак по виказам зложених жертв на народні цілі, вона майже все стоїть на передних місцях між українськими громадами в Америці. На позичку Національної Оборони зложила громада з Міннеаполіс $1.130, на „Рідну Школу" в Галичині $35.35 (не числячи жертв на поодинокі повіти як Золочівщина, Тернопільщина, Підгайці, Збараж, на школи, народні доми і сиротинці), на Укр. Січ. Стрільців в Чехо-Словаччині $25.00, на голодуючих на В. Україні $65.00, на інвалідів у Львові $13.00, удержуємо 7-ох студентів — $35.00 місячно. На фонд Федака $12.50. На Фонд Негайної Допомоги до сеї пори $203.00. З повисше наведеного можна переконатись, що громадяни з Міннеаполіс хоч тихо і непомітно а роблять свою роботу, що ними руководить любов до свого краю і народу, та що вони відгукуються на всякий поклик зі старого краю. Та инакше тепер і бути не може. Коли там руїна і голод, коли наші брати майже поліруч кидаються до боротьби за святі права укр. народу, то чи сидіти нам з заложеними руками?! Це зрозуміли укр. громадяни в Міннеаполіс і доказали жертвами. Ріжними дорогами доходжено до ціли. Та коли взяти поіменні списки, то покажесь, що немз всіх імен міннеапольських громадян між вірними синами України. Поминувши большевицьких наймитів, які не заслугують на назву людий, роблять і дають все майже одні і ті самі, а решта лиш дивиться готовому і чекає щасливого кінця. Вони, хоч не большевики і на словах вірні сини України ,а як прийдеться до діла, виносяться тихонько „по німецьки" і все і всюди знайдуть для себе оправданнє. До цих звертаюся зі словами „Схаменіться, будьте люде бо лихо вам буде". Підіть слідами своїх найблизших сусідів, усуньте свої через мірні амбіції на бік. Не час на спання а час на діла.

На фонд негайної допомоги рідному краєви зложили слідуючі добродії: Тов. Запор. Січ, 385 від. У. Н. Союза $25.00; Василь Кордуба, о. Василь Гривнак, Петро Качмар і Петро Проскурняк по $10.00; Антін Процай, Олекса Пилатюк, Стефан Ґоврик, Антін Батюк, Сильвестер Рихлій, Іван Сухорович, Петро Кулиняк, Іван Шміґановський, Антін Степанчак, Никола Ґрубрин, Яків Ґрубрин, Петро Андрущак, Іван Романчук, Йосиф Литвин, Анна Динис, Михайл Канюк і Іван Павчак по $5.00; Петро Гайва $3.00; Григорій Пастушенко $2.50; Петро Чучман, Олекса Вонс, Василь Ґловацький, Дмитро Колтик, Никола Бойко, Павло Шабатура, Никола Стрільчук, Михайл Хас і Петро Вонс по $2.00; Марія Готрівна, Катерина Гоца, Петро Бутрин, Ів. Лозовський, Сильвестер Стібак, Лука Харчишин, Никола Ванджура, Пилип Дюк, Василь Сопотюк, Онуфрій Шабатура, Роман Бачинський, Іван Козак, Олекса Козак, Йосиф Ґреськів, Михайл Гусак, Петро Парій, Дмитро Попко, Петро Угринчук і Пилип Пікула по $1.00; Олена Рефцьо 50 цнт.

Українець.

СВЯТО 1. ПАДОЛИСТА В УЖГОРОДІ

Дня 1. падолиста с. р. обходили Галичани в Ужгороді, столиці Підкарпатської Руси, свято 4-их роковин проголошення української державности на землях Західної України.

Рано того дня о 9. годині відбулося в місцевій церкві поминальне богослуженнє за героїв, що полягли в бою проти Польщі, а вечером о 8-ій годині тогосамого дня відбувся в театральній салі святочний концерт.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ШУКАЄ СВОЄЇ МАТЕРИ.
Олександер Певний, Львів, ул. Городецька, ч. 135, II. поверх, у пп. Шимчишинів, шукає своєї матери **АНТОНІЇ ІВАНІВНОЇ МАЯКОВСЬКОЇ,** яка виїхала до Америки в 1910 і перебувала в Ню Йорку.

Де є мій брат **ІВАН ПРИСТАЧ** зі села Поповичі, повіт Перемишль, Галичина. Вже 18 літ як він працював в майнах в Nanticoke, Pa. Хто знавби де він тепер перебуває або він сам нехай повідомить **Марію Свйонтек, 320 E. 6th St., New York, N. Y.** 75-76